FLOARE ALBASTRA
POEZII

de

MIHAI EMINESCU

Floare albastră

— Iar te-ai cufundat în stele
Și în nori și-n ceruri nalte?
De nu m-ai uita încalte,
Sufletul vieţii mele.
În zadar râuri în soare
Grămădești-n a ta gândire
Și câmpiile asire
Și întunecata mare;
Piramidele-nvechite
Urcă-n cer vârful lor mare —
Nu căta în depărtare
Fericirea ta, iubite!
Astfel zise mititica,
Dulce netezindu-mi părul.
Ah! ea spuse adevărul;
Eu am râs, n-am zis nimica.
— Hai în codrul cu verdeaţă,
Und-izvoare plâng în vale,
Stânca stă să se prăvale
În prăpastia măreaţă.
Acolo-n ochi de pădure,
Lângă trestia cea lină
Și sub bolta cea senină

Vom ședea în foi de mure.
Și mi-i spune-atunci povești
Și minciuni cu-a ta guriţă,
Eu pe-un fir de romaniţă
Voi cerca de mă iubești.

Și de-a soarelui căldură
Voi fi roșie ca mărul,
Mi-oi desface de-aur părul,
Să-ţi astup cu dânsul gura.
De mi-i da o sărutare,
Nime-n lume n-a s-o știe,
Căci va fi sub pălărie —
Ș-apoi cine treabă are!
Când prin crengi s-a fi ivit
Luna-n noaptea cea de vară,
Mi-i ţinea de subsuoară,
Te-oi ţinea de după gât.
Pe cărare-n bolţi de frunze,
Apucând spre sat în vale,
Ne-om da sărutări pe cale,
Dulci ca florile ascunse.
Și sosind l-al porţii prag,
Vom vorbi-n întunecime:
Grija noastră n-aib-o nime,
Cui ce-i pasă că-mi ești drag?
Înc-o gură — și dispare...
Ca un stâlp eu stam în lună!
Ce frumoasă, ce nebună
E albastra-mi, dulce floare!
. . . . . .
Și te-ai dus, dulce minune,
Ș-a murit iubirea noastră —
Floare-albastră! floare-albastră!
Totuși este trist în lume!

Dorinţa

Vino-n codru la izvorul

Care tremură pe prund,
Unde prispa cea de brazde
Crengi plecate o ascund.
Si în braţele-mi întinse
Să alergi, pe piept să-mi cazi,
Să-ti desprind din creștet vălul,
Să-l ridic de pe obraz.
Pe genunchii mei ședea-vei,
Vom fi singuri-singurei,
Iar în păr înfiorate
Or să-ţi cadă flori de tei.
Fruntea albă-n părul galben
Pe-al meu braţ încet s-o culci,
Lăsând pradă gurii mele
Ale tale buze dulci.
Vom visa un vis ferice,
Ingâna-ne-vor c-un cânt
Singuratice izvoare,
Blânda batere de vânt;
Adormind de armonia
Codrului bătut de gânduri,
Flori de tei deasupra noastră
Or să cadă rânduri-rânduri.

Lacul

Lacul codrilor albastru
Nuferi galbeni îl încarcă;
Tresărind în cercuri albe
El cutremură o barcă.
Și eu trec de-a lung de maluri,
Parc-ascult și parc-aștept
Ea din trestii să răsară
Și să-mi cadă lin pe piept;
Să sărim în luntrea mică,
Îngânaţi de glas de ape,
Și să scap din mână cârma,
Și lopeţile să-mi scape;
Să plutim cuprinși de farmec
Sub lumina blândei lune —

Vântu-n trestii lin foșnească,
Undoioasa apă sune!
Dar nu vine... Singuratic
În zadar suspin și sufăr
Lângă lacul cel albastru
Încărcat cu flori de nufăr.

Revedere

Codrule, codruţule,
Ce mai faci, drăguţule,
Că de când nu ne-am văzut
Multă vreme au trecut
Și de când m-am depărtat,
Multă lume am îmblat.
Iar, eu fac ce fac demult,
Iarna viscolu-l ascult,
Crengile-mi rupându-le,
Apele-astupându-le,
Troienind cărările
Și gonind cântările;
Și mai fac ce fac demult,
Vara doina mi-o ascult
Pe cărarea spre izvor
Ce le-am dat-o tuturor,
Împlându-și cofeile,
Mi-o cântă femeile.
Codrule cu râuri line,
Vreme trece, vreme vine,
Tu din tânăr precum ești
Tot mereu întinerești.
Ce mi-i vremea, când de veacuri
Stele-mi scânteie pe lacuri,
Că de-i vremea rea sau bună,
Vântu-mi bate, frunza-mi sună;
Și de-i vremea bună, rea,
Mie-mi curge Dunărea,
Numai omu-i schimbător,
Pe pământ rătăcitor,

Iar noi locului ne ţinem,

Cum am fost așa rămânem:
Marea și cu râurile,
Lumea cu pustiurile,
Luna și cu soarele,
Codrul cu izvoarele.

Sara pe deal

Sara pe deal
Buciumul suna cu jale
Turmele urc'
Stelele scapara-n cale
Apele plang
Clar izvorand in fantane
Sub un salcam
Sub un salcam
Draga m-astepti tu pe mine (bis)

Luna pe cer
Trece-asa sfanta si clara
Ochii tai mari
Cauta-n frunza cea rara
Stele nasc
Umeri spre bolta senina
Pieptul de dor
Pieptul de dor
Fruntea de ganduri ti-e plina (bis)

Nourii curg
Razea lor siruri despica
Stresine vechi
Casele-n luna ridica
Scartaie-n vant
Cumpana de la fantana
Valea-i in fum
Valea-i in fum
Fluiere murmura-n stana (bis)

Si osteniti
Oameni cu coasa-n spinare

Vin de la camp
Toaca rasuna mai tare
Clopotul vechi
Umple cu glasul lui sara
Sufletul meu
Sufletul meu
Arde-n iubire ca para (bis)

Ah in curand
Satul in vale-amuteste
Ah in curand
Pasul spre tine grabeste
Langa salcam
Sta-vom noi noaptea intreaga
Ore intregi
Ore intregi
Spune-ti-voi cat imi esti draga (bis)

Ne-om razima
Capetele-unul de altul
Si surazand
Vom adormi sub inaltul
Vechiul salcam.
Astfel de noapte bogata
Cine pe ea
N-ar da viata luï toata!

Doina

De la Nistru pân' la Tissa
Tot Românul plânsu-mi-s'a,
Că nu mai poate străbate
De-atâta străinătate.
Din Hotin și pân la Mare
Vin Muscalii de-a călare,
De la Mare la Hotin
Mereu calea ne-o aţin;
Din Boian la Vatra-Dornii
Au umplut omida cornii,
Și străinul te tot paște
De nu te mai poţi cunoaște.
Sus la munte, jos pe vale

Și-au făcut dușmanii cale,
Din Sătmar pân' în Săcele
Numai vaduri ca acele.
Vai de biet Român săracul!
Îndărăt tot dă ca racul,
Nici îi merge, nici se 'ndeamnă,
Nici îi este toamna, toamnă,
Nici e vara vara lui,
Și-i străin în ţara lui.
De la Turnu 'n Dorohoi
Curg dușmanii în puhoi
Și s'așează pe la noi;
Și cum vin cu drum de fier,
Toate cântecele pier,
Sboară păserile toate
De neagra străinătate;
Numai umbra spinului
La ușa creștinului.
Își desbracă ţara sânul,
Codrul — frate cu Românul —
De secure se tot pleacă
Și isvoarele îi seacă —
Sărac în ţară săracă!
Cine-au îndrăgit străinii,
Mânca-i-ar inima câinii,
Mânca-i-ar casa pustia,
Și neamul nemernicia!
Ștefane, Măria Ta,
Tu la Putna nu mai sta,
Las' Archimandritului
Toată grija schitului,
Lasă grija Sfinţilor
În seama părinţilor,
Clopotele să le tragă
Ziua 'ntreagă, noaptea 'ntreagă,
Doar s'a 'ndura Dumnezeu,
Ca să 'ţi mântui neamul tău!
Tu te 'nalţă din mormânt,
Să te-aud din corn sunând
Și Moldova adunând.
De-i suna din corn odată,
Ai s'aduni Moldova toată,
De-i suna de două ori,
Îţi vin codri 'n ajutor,

De-i suna a treia oară
Toţi dușmanii or să piară
Din hotară în hotară —
Îndrăgi-i-ar ciorile
Și spânzurătorile!

Mai am un singur dor

Mai am un singur dor
În liniștea serii
Să mă lăsaţi să mor
La marginea mării;
Să-mi fie somnul lin
Și codrul aproape,
Pe-ntinsele ape
Să am un cer senin.
Nu-mi trebuie flamuri,
Nu voi sicriu bogat,
Ci-mi împletiţi un pat
Din tinere ramuri.
Și nime-n urma mea
Nu-mi plângă la creștet,
Doar toamna glas să dea
Frunzișului veșted.
Pe când cu zgomot cad
Isvoarele-ntr-una,
Alunece luna
Prin vârfuri lungi de brad.
Pătrunză talanga
Al serii rece vânt,
Deasupră-mi teiul sfânt,
Să-și scuture creanga.
Cum n-oi mai fi pribeag
De-atunci înainte,
M-or troieni cu drag
Aduceri aminte.
Luceferi, ce răsar
Din umbră de cetini,
Fiindu-mi prietini,
O să-mi zâmbească iar.

Va geme de patemi
Al mării aspru cânt...
Ci eu voi fi pământ
În singurătate-mi.

Epigonii

Când privesc zilele de-aur a scripturelor române,
Mă cufund ca într-o mare de visări dulci și senine
Și în jur parcă-mi colindă dulci și mândre primăveri,
Sau văd nopţi ce-ntind deasupră-mi oceanele de stele,
Zile cu trei sori în frunte, verzi dumbrăvi cu filomele,
Cu izvoare-ale gândirii și cu râuri de cântări.
Văd poeţi ce-au scris o limbă ca un fagure de miere
Cichindeal gură de aur, Mumulean glas cu durere,
Prale firea cea întoarsă, Daniil cel trist și mic,
Văcărescu cântând dulce a iubirii primăvară,
Cantemir croind la planuri din cuţite și pahară,
Beldiman vestind în stihuri pe războiul inimic.
Liră de argint, Sihleanu — Donici cuib de-nţelepciune,
Care, cum rar se întâmplă, ca să mediteze pune
Urechile ce-s prea lunge ori coarnele de la cerb;
Unde-i boul lui cuminte, unde-i vulpea diplomată?
S-au dus toţi, s-au dus cu toate pe o cale nenturnată.
S-au dus Pann, fiul Pepelei, cel isteţ ca un proverb.
Eliad zidea din visuri și din basme seculare
Delta biblicelor sânte, profeţiilor amare,
Adevăr scăldat în mite, sfinx pătrunsă de-nţeles;
Munte cu capul de piatră de furtune deturnată,
Stă și azi în faţa lumii o enigmă nesplicată
Și vegheaz-o stâncă arsă dintre nouri de eres.
Bolliac cânta iobagul ș-a lui lanţuri de aramă;
L-ale ţării flamuri negre Cârlova oștirea cheamă,
În prezent vrăjește umbre dintr-al secolilor plan;
Și ca Byron, treaz de vântul cel sălbatic al durerii,
Palid stinge— Alexandrescu sânta candel-a sperării,
Descifrând eternitatea din ruina unui an.
Pe-un pat alb ca un linţoliu zace lebăda murindă,
Zace palida vergină cu lungi gene, voce blândă —
Viaţa-i fu o primăvară, moartea-o părere de rău;
Iar poetul ei cel tânăr o privea cu îmbătare,
Și din liră curgeau note și din ochi lacrimi amare

Și astfel Bolintineanu începu cântecul său.
Mureșan scutură lanţul cu-a lui voce ruginită,
Rumpe coarde de aramă cu o mână amorţită,
Cheamă piatra să învie ca și miticul poet,
Smulge munţilor durerea, brazilor destinul spune,
Și bogat în sărăcia-i ca un astru el apune,
Preot deșteptării noastre, semnelor vremii profet.
Iar Negruzzi șterge colbul de pe cronice bătrâne,
Căci pe mucedele pagini stau domniile române,
Scrise de mâna cea veche a-nvăţaţilor mireni;
Moaie pana în coloarea unor vremi de mult trecute,
Zugrăvește din nou iarăși pânzele posomorâte,
Ce-arătau faptele crunte unor domni tirani, vicleni.
Ș-acel rege-al poeziei, vecinic tânăr și ferice,
Ce din frunze îţi doinește, ce cu fluierul îţi zice,
Ce cu basmul povestește — veselul Alecsandri,
Ce-nșirând mărgăritare pe a stelei blondă rază,
Acum secului străbate, o minune luminoasă,
Acum râde printre lacrimi când o cântă pe Dridri.
Sau visând o umbră dulce cu de-argint aripe albe,
Cu doi ochi ca două basme mistice, adânce, dalbe,
Cu zâmbirea de vergină, cu glas blând, duios, încet,
El îi pune pe-a ei frunte mândru diadem de stele,
O așează-n tron de aur, să domnească lumi rebele
Și iubind-o fără margini, scrie: "visul de poet".
Sau visând cu doina tristă a voinicului de munte,
Visul apelor adânce și a stâncelor cărunte,
Visul selbelor bătrâne de pe umerii de deal,
El deșteaptă-n sânul nostru dorul ţării cei străbune,
El revoacă-n dulci icoane a istoriei minune,
Vremea lui Ștefan cel Mare, zimbrul sombru și regal.
.....
Iară noi? noi, epigonii?... Simţiri reci, harfe zdrobite,
Mici de zile, mari de patimi, inimi bătrâne, urâte,
Măști râzânde, puse bine pe-un caracter inimic;
Dumnezeul nostru: umbră, patria noastră: o frază;
În noi totul e spoială, totu-i lustru fără bază;
Voi credeaţi în scrisul vostru, noi nu credem în nimic!
Și de-aceea spusa voastră era sântă și frumoasă,
Căci de minţi era gândită, căci din inimi era scoasă,
Inimi mari, tinere încă, deși voi sunteţi bătrâni.
S-a întors mașina lumii, cu voi viitorul trece;
Noi suntem iarăși trecutul, fără inimi, trist și rece;
Noi în noi n-avem nimica, totu-i calp, totu-i străin!

Voi, pierduţi în gânduri sânte, convorbeaţi cu idealuri;
Noi cârpim cerul cu stele, noi mânjim marea cu valuri,
Căci al nostru-i sur și rece — marea noastră-i de îngheţ.
Voi urmaţi cu răpejune cugetările regine,
Când, plutind pe aripi sânte, printre stelele senine,
Pe-a lor urme luminoase voi asemenea mergeţi.
Cu-a ei candelă de aur palida înţelepciune,
Cu zâmbirea ei regală, ca o stea ce nu apune,
Lumina a vieţii voastre drum de roze semănat.
Sufletul vostru: un înger, inima voastră: o liră,
Ce la vântul cald ce-o mișcă, cântări molcome respiră;
Ochiul vostru vedea-n lume de icoane un palat.
Noi? Privirea scrutătoare ce nimica nu visează,
Ce tablourile minte, ce simţirea simulează,
Privim reci la lumea asta — vă numim vizionari.
O convenţie e totul; ce-i azi drept, mâne-i minciună;
Aţi luptat luptă deșartă, aţi vânat ţintă nebună,
Aţi visat zile de aur pe-astă lume de amar.
"Moartea succede vieţii, viaţa succede la moarte",
Alt sens n-are lumea asta, n-are alt scop, altă soarte;
Oamenii din toate cele fac icoane și simbol;
Numesc sânt, frumos și bine ce nimic nu însemnează,
Împărţesc a lor gândire pe sisteme numeroase
Și pun haine de imagini pe cadavrul trist și gol.
Ce e cugetarea sacră? Combinare măiestrită
Unor lucruri nexistente; carte tristă și-ncâlcită,
Ce mai mult o încifrează cel ce vrea a descifra.
Ce e poezia? Înger palid cu priviri curate,
Voluptos joc cu icoane și cu glasuri tremurate,
Strai de purpură și aur peste ţărâna cea grea.
Rămâneţi dară cu bine, sânte firi vizionare,
Ce făceaţi valul să cânte, ce puneaţi steaua să zboare,
Ce creaţi o altă lume pe-astă lume de noroi;
Noi reducem tot la pravul azi în noi, mâni în ruină,
Proști și genii, mic și mare, sunet, sufletul, lumină —
Toate-s praf... Lumea-i cum este... și ca dânsa suntem noi.

Călin (File din poveste)

Motto: Gazel

Toamna frunzele-mi colindă,
Sun-un grier sub o grindă,
Vântul jalnic bate-n geamuri

Cu o mână tremurândă,
Iară tu la gura sobei
Stai ca somnul să te prindă.
Ce tresari din vis deodată?
Tu auzi păşind în tindă –
E iubitul care vine
De mijloc să te cuprindă
Şi în faţa ta frumoasă
O să ţie o oglindă,
Să te vezi pe tine însăţi
Visătoare, surâzândă.

I

Pe un deal răsare luna, ca o vatră de jăratic,
Rumenind străvechii codri şi castelul singuratic
Ş-ale râurilor ape, ce sclipesc fugind în ropot;
De departe-n văi coboară tânguiosul glas de clopot .
Pe deasupra de prăpăstii sunt zidiri de cetăţuie.
Acăţat de pietre sure un voinic cu greu le suie;
Aşezând genunchiu şi mână când pe-un colţ când pe alt colţ
Au ajuns să rupă gratii ruginite-a unei bolţi
Şi pe-a degetelor vârfuri în ietacul tăinuit
Intră , unde zidul negru într-un arc a-ncremenit.
Ci prin flori întreţesute, printre gratii luna moale,
Sfiicioasă şi smerită şi-au vărsat razele sale;
Unde-ajung par văruite zid, podele, ca de cridă,
Pe-unde nu -- părea că umbra cu cărbune-i zugrăvită.
Iar de sus pân-în podele un painjăn prins de vrajă,
A ţesut subţire pânză străvezie ca o mreajă;
Tremurând ea licureşte şi se pare a se rumpe,
Încărcată de o bură, de un colb de pietre scumpe.
După pânza de painjăn doarme fata de-mpărat;
Înecată de lumină e întinsă în crivat.
Al ei chip se zugrăveste plin şi alb: cu ochiu-l măsuri
Prin uşoara-nvineţire a subţirilor mătăsuri;
Ici şi colo a ei haină s-a desprins din sponci ş-arată
Trupul alb în goliciunea-i, curăţia ei de fată.
Răsfiratul păr de aur peste perini se-mprăştie,
Tâmpla bate liniştită ca o umbră viorie,
Şi sprâncenele arcate fruntea albă i-o încheie,
Cu o singură trăsură măiestrit le încondeie;
Sub pleoapele închise globii ochilor se bat,
Braţul ei atârnă leneş peste marginea de pat;
De a vârstii ei căldură fragii sânului se coc,

A ei gură-i descleștată de-a suflării sale foc,
Ea zâmbind își mișcă dulce a ei buze mici, subţiri;
Iar pe patu-i și la capu-i presuraţi-s trandafiri.
Iar voinicul s-apropie și cu mâna sa el rumpe
Pânza cea acoperită de un colb de petre scumpe;
A frumseţii haruri goale ce simţirile-i adapă,
Încăperile gândirii mai nu pot să le încapă.
El în braţe prinde fata, peste faţă i se-nclină,
Pune gura lui fierbinte pe-a ei buze ce suspină,
Și inelul scump i-l scoate de pe degetul cel mic —
Ș-apoi pleacă iar în lume năzdrăvanul cel voinic

II

Ea a doua zi se miră cum de firele sunt rupte,
Și-n oglind-ale ei buze vede vinete și supte —
Ea zâmbind și trist se uită, șopotește blând din gură:
– „Zburător cu negre plete, vin' la noapte de mă fură."

III

Fiecine cum i-e vrerea, despre fete samă deie-și —
Dar ea seamănă celora îndrăgiţi de singuri ei-și.
Și Narcis văzându-și faţa în oglinda sa, izvorul,
Singur fuse îndrăgitul, singur el îndrăgitorul.
Și de s-ar putea pe dânsa cineva ca sa o prindă,
Când cu ochii mari, sălbatici se privește în oglindă,
Subţiindu-și gura mică și chemându-se pe nume
Și fiindu-și șie dragă cum nu-i este nime-n lume,
Atunci el cu o privire nălucirea i-ar discoasă
Cum că ea — frumoasa fată — a ghicit că e frumoasă.
Idol tu! răpire minţii! cu ochi mari și părul des,
Pentr-o inimă fecioară mândru idol ţi-ai ales!
Ce șoptește ea în taină, când privește cu mirare
Al ei chip gingaș și tânăr, de la cap pân' la picioare?
„Vis frumos avut-am noaptea. A venit un zburător
Și strângându-l tare-n braţe, era mai ca să-l omor...
Și de-aceea când mă caut în păretele de-oglinzi,
Singurică-n cămăruţă braţe albe eu întinz
Și mă-mbrac în părul galben, ca în strai ușor ţesut,
Și zărind rotundu-mi umăr mai că-mi vine să-l sărut.
Și atunci de sfiiciune mi-iese sângele-n obraz —
Cum nu vine zburătorul, ca la pieptul lui să caz?
Dacă boiul mi-l înmlădiiu, dacă ochii mei îmi plac,
E temeiul că acestea fericit pe el îl fac.
Și mi-s dragă mie însămi, pentru că-i sunt dragă lui —

Gură tu! învaţă minte, nu mă spune nimănui,
Nici chiar lui, când vine noaptea lângă patul meu tiptil,
Doritor ca o femeie și viclean ca un copil!”

IV

Astfel vine-n toată noaptea zburător la al ei pat.
Se trezi din somn deodată de sărutu-i fermecat;
Și atuncea când spre ușă el se-ntoarce ca să fugă,
Ea-l oprește-n loc cu ochii și c-o mult smerită rugă:
– „O, rămâi, rămâi la mine, tu cu viers duios de foc,
Zburător cu plete negre, umbră fără de noroc
Și nu crede că în lume, singurel și rătăcit,
Nu-i găsi un suflet tânăr ce de tine-i îndrăgit.
O, tu umbră pieritoare, cu adâncii, triștii ochi,
Dulci-s ochii umbrei tale — nu le fie de diochi!”
El s-așază lângă dânsa și o prinde de mijloc,
Ea șoptește vorbe arse de al buzelor ei foc:
– „O, șoptește-mi — zice dânsul — tu cu ochii plini d-eres
Dulci cuvinte nenţelese, însă pline de-nţeles.
Al vieţii vis de aur ca un fulger, ca o clipă-i,
Și-l visez, când cu-a mea mână al tău braţ rotund îl pipăi,
Când pui capul tu pe pieptu-mi și bătăile îi numeri,
Când sărut cu-mpătimire ai tăi albi și netezi umeri
Și când sorb al tău răsuflet în suflarea vieţii mele
Și când inima ne crește de un dor, de-o dulce jele;
Când pierdută razimi fruntea de-arzătorul meu obraz,
Părul tău bălai și moale de mi-l legi după grumaz,
Ochii tăi pe jumătate de-i închizi, mi-ntinzi o gură,
Fericit mă simt atuncea cu asupra de măsură.
Tu!!... nu vezi... nu-ţi aflu nume... Limba-n gură mi se leagă
Și nu pot să-ţi spun odată, cât — ah! cât îmi ești de dragă!”
Ei șoptesc, multe și-ar spune și nu știu de-unde să-nceapă,
Căci pe rând și-astupă gura, când cu gura se adapă;
Unu-n braţele altuia, tremurând ei se sărută,
Numai ochiul e vorbareţ, iară limba lor e mută,
Ea-și acopere cu mâna faţa roșă de sfială,
Ochii-n lacrimi și-i ascunde într-un păr ca de peteală.

V

S-au făcut ca ceara albă faţa roșă ca un măr
Și atâta de subţire, să o tai c-un fir de păr.
Și cosiţa ta bălaie o aduni la ochi plângând,
Inimă făr' de nădejde, suflete bătut de gând.
Toată ziua la fereastră, suspinând, nu spui nimică,

Ridicând a tale gene, al tău suflet se ridică;
Urmărind pe ceruri limpezi cum plutește-o ciocârlie,
Tu ai vrea să spui să ducă către dânsul o solie,
Dar ea zboară... tu cu ochiul plutitor și-ntunecos
Stai cu buze discleștate de un tremur dureros.
Nu-ţi mai scurge ochii tineri, dulcii cerului fiaștri,
Nu uita că-n lacrimi este taina ochilor albaștri.
Stele rare din tărie cad ca picuri de argint,
Și seninul cer albastru mândru lacrimile-l prind;
Dar dacă ar cădea toate, el rămâne trist și gol,
N-ai putea sa faci cu ochii înălţimilor ocol —
Noaptea stelelor, a lunei, a oglinzilor de râu
Nu-i ca noaptea cea mocnită și pustie din sicriu;
Și din când în când vărsate, mândru lacrimele-ţi șed,
Dar de seci întreg isvorul, atunci cum o să te văd?
Prin ei curge rumenirea, mândră ca de trandafiri,
Și zăpada viorie din obrajii tăi subţiri —
Apoi noaptea lor albastră, a lor dulce vecinicie,
Ce ușor se mistuiește prin plânsorile pustie...
Cine e nerod să ardă în cărbuni smarandul rar
Ș-a lui vecinică lucire s-o strivească în zadar?
Tu-ţi arzi ochii și frumseţa... Dulce noaptea lor se stânge,
Și nici știi ce pierde lumea. Nu mai plânge, nu mai plânge!

VI

O, tu crai cu barba-n noduri ca și câlţii când nu-i perii,
Tu în cap nu ai grăunţe, numai pleavă și puzderii.
Bine-ţi pare să fii singur, crai bătrân fără de minţi,
Să oftezi dup-a ta fată, cu ciubucul între dinţi?
Să te primbli și să numeri scânduri albe în cerdac?
Mult bogat ai fost odată, mult rămas-ai tu sărac!
Alungat-o ai pe dânsa, ca departe de părinţi
În coliba împistrită ea să nasc-un pui de prinţ.
În zadar ca s-o mai cate, tu trimiţi în lume crainic,
Nimeni n-a afla locașul, unde ea s-ascunde tainic.

VII

Sură-i sara cea de toamnă; de pe lacuri apa sură
Înfunda mișcarea-i creaţă între stuf la iezătură;
Iar pădurea lin suspină și prin frunzele uscate
Rânduri, rânduri trece-un freamăt, ce le scutură pe toate.
De când codrul, dragul codru, troienindu-și frunza toată,
Își deschide-a lui adâncuri, faţa lunei să le bată,
Tristă-i firea, iară vântul sperios vo creangă farmă —

Singuratece isvoare fac cu valurile larmă.
Pe potica dinspre codri, cine oare se coboară?
Un voinic cu ochi de vultur lunga vale o măsoară.
Șapte ani de când plecat-ai, zburător cu negre plete,
Ș-ai uitat de soarta mândrei, iubitoarei tale fete!
Și pe câmpul gol el vede un copil umblând desculţ
Și cercând ca să adune într-un cârd bobocii mulţi.
– „Bună vreme, măi băiete!” — „Mulţămim, voinic străin!”
– „Cum te cheamă, măi copile?” — „Ca pe tata-meu — Călin;
Mama-mi spune câteodată, de-o întreb: a cui-s, mamă?”
– „Zburătoru-ţi este tată și pe el Călin îl cheamă.”
Când l-aude, numai dânsul își știa inima lui,
Căci copilul cu bobocii era chiar copilul lui.
Atunci intră în colibă și pe capătu-unei laiţi,
Lumina cu mucul negru într-un hârb un roș opaiţ;
Se coceau pe vatra sură două turte în cenușă,
Un papuc e sub o grindă, iară altul după ușă;
Hârâită, noduroasă, stă în colb râșniţa veche,
În cotlon torcea motanul, pieptănându-și o ureche;
Sub icoana afumată unui sfânt cu comănac
Arde-n candel-o lumină cât un sâmbure de mac;
Pe-a icoanei policioară, busuioc și mint-uscată
Împlu casa-ntunecoasă de-o mireasmă pipărată;
Pe cuptiorul uns cu humă și pe coșcovii păreţi
Zugrăvit-au c-un cărbune copilașul cel isteţ
Purceluși cu coada sfredel și cu beţe-n loc de labă,
Cum mai bine i se șede unui purceluș de treabă.
O beșică-n loc de sticlă e întinsă-n ferăstruie
Printre care trece-o dungă mohorâtă și gălbuie.
Pe un pat de scânduri goale doarme tânăra nevastă
În mocnitul întuneric și cu faţa spre fereastră.
El s-așază lângă dânsa fruntea ei o netezește,
O desmiardă cu durere, suspinând o drăgostește.
Pleacă gura la ureche-i, blând pe nume el o cheamă,
Ea ridică somnoroasă lunga genelor maramă,
Spăriet la el se uită... i se pare că visează,
Ar zâmbi și nu se-ncrede, ar răcni și nu cutează.
El din patu-i o ridică și pe pieptul lui și-o pune,
Inima-i zvâcnește tare, viaţa-i parcă se răpune.
Ea se uită, se tot uită, un cuvânt măcar nu spune,
Râde doar cu ochii-n lacrimi, spăriată de-o minune,
Ș-apoi îi sucește părul pe-al ei deget alb, subţire,
Își ascunde faţa roșă l-a lui piept duios de mire.
El ștergarul i-l desprinde și-l împinge lin la vale,

Drept în creștet o sărută pe-al ei păr de aur moale
Și bărbia i-o ridică, s-uită-n ochii plini de apă,
Și pe rând și-astupă gura, când cu gura se adapă.

VIII

De treci codrii de aramă, de departe vezi albind
Ș-auzi mândra glăsuire a pădurii de argint.
Acolo, lângă isvoară, iarba pare de omăt,
Flori albastre tremur ude în văzduhul tămâiet;
Pare-că și trunchii vecinici poartă suflete sub coajă,
Ce suspină printre ramuri cu a glasului lor vrajă.
Iar prin mândrul întuneric al pădurii de argint
Vezi isvoare zdrumicate peste pietre licurind;
Ele trec cu harnici unde și suspină-n flori molatic,
Când coboară-n ropot dulce din tăpșanul prăvălatic,
Ele sar în bulgări fluizi peste prundul din răstoace,
În cuibar rotind de ape, peste care luna zace.
Mii de fluturi mici albaștri, mii de roiuri de albine
Curg în râuri sclipitoare peste flori de miere pline,
Împlu aerul văratic de mireasmă și răcoare
A popoarelor de muște sărbători murmuritoare.
Lângă lacul care-n tremur somnoros și lin se bate,
Vezi o masă mare-ntinsă cu făclii prea luminate,
Căci din patru părţi a lumii împăraţi și-mpărătese,
Au venit ca să serbeze nunta gingașei mirese;
Feţi-frumoși cu păr de aur, zmei cu solzii de oţele,
Cititorii cei de zodii și șăgalnicul Pepele.
Iată craiul, socru-mare, rezemat în jilţ cu spată,
El pe capu-i portă mitră și-i cu barba pieptănată;
Ţapăn, drept, cu schiptru-n mână, șede-n perine de puf
Și cu crengi îl apăr pagii de muscuţe și zăduf...
Acum iată că din codru și Călin mirele iese,
Care ţine-n a lui mână, mâna gingașei mirese.
Îi foșnea uscat pe frunze poala lung-a albei rochii,
Faţa-i roșie ca mărul, de noroc i-s umezi ochii;
La pământ mai că ajunge al ei păr de aur moale,
Care-i cade peste braţe, peste umerele goale.
Astfel vine mlădioasă, trupul ei frumos îl poartă,
Flori albastre are-n păru-i și o stea în frunte poartă.
Socrul roagă-n capul mesei să poftească să se pună
Nunul mare, mândrul soare, și pe nună, mândra lună.
Și s-așază toţi la masă, cum li-s anii, cum li-i rangul,
Lin vioarele răsună, iară cobza ţine hangul. —
Dar ce zgomot se aude? Bâzâit ca de albine?

Toţi se uită cu mirare și nu știu de unde vine,
Până văd păinjenișul între tufe ca un pod,
Peste care trece-n zgomot o mulţime de norod.
Trec furnici ducând în gură de făină marii saci,
Ca să coacă pentru nuntă și plăcinte și colaci;
Și albinele-aduc miere, aduc colb mărunt de aur,
Ca cercei din el să facă cariul, care-i meșter faur.
Iată vine nunta-ntreagă — vornicel e-un grierel,
Îi sar purici înainte cu potcoave de oţel;
În veșmânt de catifele, un bondar rotund în pântec
Somnoros pe nas ca popii glăsuiește-ncet un cântec;
O cojiţă de alună trag locuste, podu-l scutur,
Cu musteaţa răsucită șede-n ea un mire flutur;
Fluturi mulţi, de multe neamuri, vin în urma lui un lanţ,
Toţi cu inime ușoare, toţi șăgalnici și berbanţi.
Vin ţânţarii lăutarii, gândăceii, cărăbușii,
Iar mireasa viorică i-aștepta-ndărătul ușii.
Și pe masa-mpărătească sare-un greier, crainic sprinten,
Ridicat în două labe, s-a-nchinat bătând din pinten;
El tușește, își încheie haina plină de șireturi:
–„Să iertaţi, boieri, ca nunta s-o pornim și noi alături.”

Scrisoarea III

Un sultan dintre aceia ce domnesc peste vro limbă,
Ce cu-a turmelor pășune, a ei patrie ș-o schimbă,
La pământ dormea ţinându-și căpătâi mâna cea dreaptă;
Dară ochiu-nchis afară, înlăuntru se deșteaptă.
Vede cum din ceruri luna lunecă și se coboară
Și s-apropie de dânsul preschimbată în fecioară.
Înflorea cărarea ca de pasul blândei primăveri;
Ochii ei sunt plini de umbra tăinuitelor dureri;
Codrii se înfiorează de atâta frumuseţe,
Apele-ncreţesc în tremur străveziile lor feţe,
Pulbere de diamante cade fină ca o bură,
Scânteind plutea prin aer și pe toate din natură
Și prin mândra fermecare sun-o muzică de șoapte,
Iar pe ceruri se înalţă curcubeele de noapte...

Ea, șezând cu el alături, mâna fină i-o întinde,
Părul ei cel negru-n valuri de mătasă se desprinde
– „Las' să leg a mea viaţă de a ta... În braţu-mi vino,
Și durerea mea cea dulce cu durerea ta alin-o...
Scris în cartea vieţii este și de veacuri și de stele
Eu să fiu a ta stăpână, tu stăpân vieţii mele."
Și cum o privea sultanul, ea se-ntunecă... dispare;
Iar din inima lui simte un copac cum că răsare,
Care crește într-o clipă ca în veacuri, mereu crește,
Cu-a lui ramuri peste lume, peste mare se lăţește;
Umbra lui cea uriașă orizonul îl cuprinde
Și sub dânsul universul într-o umbră se întinde;
Iar în patru părţi a lumii vede șiruri munţii mari,
Atlasul, Caucazul, Taurul și Balcanii seculari;
Vede Eufratul și Tigris, Nilul, Dunărea bătrână —
Umbra arborelui falnic peste toate e stăpână.
Astfel, Asia, Europa, Africa cu-a ei pustiuri
Și corăbiile negre legănându-se pe râuri,
Valurile verzi de grâie legănându-se pe lanuri,
Mările ţărmuitoare și cetăţi lângă limanuri,
Toate se întind nainte-i... ca pe-un uriaș covor,
Vede ţară lângă ţară și popor lângă popor —
Ca prin neguri alburie se strevăd și se prefac
În întinsă-mpărăţie sub o umbră de copac.
Vulturii porniţi la ceruri pân' la ramuri nu ajung;
Dar un vânt de biruinţă se pornește îndelung
Și lovește rânduri, rânduri în frunzișul sunător,
Strigăte de-Allah! Allahu! se aud pe sus prin nori,
Zgomotul creștea ca marea turburată și înaltă,
Urlete de bătălie s-alungau după olaltă,
Însă frunzele-ascuţite se îndoaie după vânt
Și deasupra Romei nouă se înclină la pământ.
Se cutremură sultanul... se deșteaptă... și pe cer
Vede luna cum plutește peste plaiul Eschișer.
Și privește trist la casa șeihului Edebali;
După gratii de fereastră o copilă el zări
Ce-i zâmbește, mlădioasă ca o creangă de alun;
E a șeihului copilă, e frumoasa Malcatun.
Atunci el pricepe visul că-i trimis de la profet,
Că pe-o clipă se-nălţase chiar în rai la Mohamet,
Că din dragostea-i lumească un imperiu se va naște,
Ai căruia ani și margini numai cerul le cunoaște.
Visul său se-nfiripează și se-ntinde vulturește,
An cu an împărăţia tot mai largă se sporește,

Iară flamura cea verde se înalţă an cu an,
Neam cu neam urmându-i zborul și sultan după sultan.
Astfel ţară după ţară drum de glorie-i deschid...
Pân-în Dunăre ajunge furtunosul Baiazid...
La un semn, un ţărm de altul, legând vas de vas, se leagă
Și în sunet de fanfare trece oastea lui întreagă;
Ieniceri, copii de suflet ai lui Allah și spahii
Vin de-ntunecă pământul la Rovine în câmpii;
Răspândindu-se în roiuri, întind corturile mari...
Numa-n zarea depărtată sună codrul de stejari.
Iată vine-un sol de pace c-o năframă-n vârf de băţ.
Baiazid, privind la dânsul, îl întreabă cu dispreţ
– „Ce vrei tu?"
– " Noi? Bună pace! Și de n-o fi cu bănat,
Domnul nostru-ar vrea să vază pe măritul împărat."
La un semn deschisă-i calea și s-apropie de cort
Un bătrân așa de simplu, după vorbă, după port.
– „Tu ești Mircea?"
– „Da-mpărate!"
– „Am venit să mi te-nchini,
De nu, schimb a ta coroană într-o ramură de spini."
– „Orice gând ai împărate, și oricum vei fi sosit,
Cât suntem încă pe pace, eu îţi zic: Bine-ai venit!
Despre partea închinării însă, Doamne, să ne ierţi;
Dar acu vei vrea cu oaste și război ca să ne cerţi,
Ori vei vrea să faci întoarsă de pe-acuma a ta cale,
Să ne dai un semn și nouă de mila măriei tale...
De-o fi una, de-o fi alta... Ce e scris și pentru noi,
Bucuroși le-om duce toate, de e pace, de-i război."
– „Cum? Când lumea mi-e deschisă, a privi gândești că pot
Ca întreg Aliotmanul să se-mpiedice de-un ciot?
O, tu nici visezi, bătrâne, câţi în cale mi s-au pus!
Toată floarea cea vestită a întregului Apus,
Tot ce stă în umbra crucii, împăraţi și regi s-adună
Să dea piept cu uraganul ridicat de semilună.
S-a-mbrăcat în zale lucii cavalerii de la Malta,
Papa cu-a lui trei coroane, puse una peste alta,
Fulgerele adunat-au contra fulgerului care
În turbarea-i furtunoasă a cuprins pământ și mare.
N-au avut decât cu ochiul ori cu mâna semn a face,
Și Apusul își împinse toate neamurile-ncoace;
Pentru-a crucii biruinţă se mișcară râuri-râuri,
Ori din codri răscolite, ori stârnite din pustiuri;
Zguduind din pace-adâncă ale lumii începuturi,

Înnegrind tot orizonul cu-a lor zeci de mii de scuturi,
Se mișcau îngrozitoare ca păduri de lănci și săbii,
Tremura înspăimântată marea de-ale lor corăbii!...
La Nicopole văzut-ai câte tabere s-au strâns
Ca să steie înainte-mi ca și zidul neînvins.
Când văzui a lor mulţime, câtă frunză, câtă iarbă,
Cu o ură nempăcată mi-am șoptit atunci în barbă,
Am jurat ca peste dânșii să trec falnic, fără păs,
Din pristolul de la Roma să dau calului ovăs...
Și de crunta-mi vijelie tu te aperi c-un toiag?
Și, purtat de biruinţă, să mă-mpiedic de-un moșneag?"
– „De-un moșneag, da, împărate, căci moșneagul ce privești
Nu e om de rând, el este domnul Ţării Românești.
Eu nu ţi-aș dori vrodată să ajungi să ne cunoști,
Nici ca Dunărea să-nece spumegând a tale oști.
După vremuri mulţi veniră, începând cu acel oaspe,
Ce din vechi se pomenește, cu Dariu a lui Istaspe;
Mulţi durară, după vremuri, peste Dunăre vrun pod,
De-au trecut cu spaima lumii și mulţime de norod;
Împăraţi pe care lumea nu putea să-i mai încapă
Au venit și-n ţara noastră de-au cerut pământ și apă —
Și nu voi ca să mă laud, nici că voi să te-nspăimânt,
Cum veniră, se făcură toţi o apă ș-un pământ.
Te fălești că înainte-ţi răsturnat-ai val-vârtej
Oștile leite-n zale de-mpăraţi și de viteji?
Tu te lauzi că Apusul înainte ţi s-a pus?...
Ce-i mâna pe ei în luptă, ce-au voit acel Apus?
Laurii voiau să-i smulgă de pe fruntea ta de fier,
A credinţii biruinţă căta orice cavaler.
Eu? Îmi apăr sărăcia și nevoile și neamul...
Și de-aceea tot ce mișcă-n ţara asta, râul, ramul,
Mi-e prieten numai mie, iară ţie dușman este;
Dușmănit vei fi de toate, făr-a prinde chiar de veste;
N-avem oști, dară iubirea de moșie e un zid
Care nu se-nfiorează de-a ta faimă, Baiazid!"
Și abia plecă bătrânul... Ce mai freamăt, ce mai zbucium!
Codrul clocoti de zgomot și de arme și de bucium,
Iar la poala lui cea verde mii de capete pletoase,
Mii de coifuri lucitoare ies din umbra-ntunecoasă;
Călăreţii împlu câmpul și roiesc după un semn
Și în caii lor sălbatici bat cu scările de lemn,
Pe copite iau în fugă faţa negrului pământ,
Lănci scânteie lungi în soare, arcuri se întind în vânt,
Și ca nouri de aramă și cu ropotul de grindeni,

Orizonu-ntunecându-l, vin săgeţi de pretutindeni,
Vâjâind ca vijelia și ca plesnetul de ploaie...
Urlă câmpul și de tropot și de strigăt de bătaie.
În zadar striga-mpăratul ca și leul în turbare,
Umbra morţii se întinde tot mai mare și mai mare;
În zadar flamura verde o ridică înspre oaste,
Căci cuprinsă-i de pieire și în faţă și în coaste,
Căci se clatină rărite șiruri lungi de bătălie;
Cad asabii ca și pâlcuri risipite pe câmpie,
În genunchi cădeau pedeștri, colo caii se răstoarnă,
Când săgeţile în valuri, care șuieră, se toarnă
Și, lovind în faţă,-n spate, ca și crivăţul și gerul,
Pe pământ lor li se pare că se năruie tot cerul...
Mircea însuși mână-n luptă vijelia-ngrozitoare,
Care vine, vine, vine, calcă totul în picioare;
Durduind soseau călării ca un zid înalt de suliţi,
Printre cetele păgâne trec rupându-și large uliţi;
Risipite se-mprăștie a dușmanilor șiraguri,
Și gonind biruitoare tot veneau a ţării steaguri,
Ca potop ce prăpădește, ca o mare turburată —
Peste-un ceas păgânătatea e ca pleava vânturată.
Acea grindin-oţelită înspre Dunăre o mână,
Iar în urma lor se-ntinde falnic armia română.
Pe când oastea se așază, iată soarele apune,
Voind creștetele nalte ale ţării să-ncunune
Cu un nimb de biruinţă; fulger lung încremenit
Mărginește munţii negri în întregul asfinţit,
Pân' ce isvorăsc din veacuri stele una câte una
Și din neguri, dintre codri, tremurând s-arată luna
Doamna mărilor ș-a nopţii varsă liniște și somn.
Lângă cortu-i, unul dintre fiii falnicului Domn
Stă zâmbind de-o amintire, pe genunchi scriind o carte,
S-o trimiţă dragei sale, de la Argeș mai departe
"De din vale de Rovine
Grăim, Doamnă, către Tine,
Nu din gură, ci din carte,
Că ne ești așa departe.
Te-am ruga, mări, ruga
Să-mi trimiţi prin cineva
Ce-i mai mândru-n valea Ta:
Codrul cu poienele,
Ochii cu sprâncenele;
Că și eu trimite-voi
Ce-i mai mândru pe la noi:

Oastea mea cu flamurile,
Codrul și cu ramurile,
Coiful nalt cu penele,
Ochii cu sprâncenele.
Și să știi că-s sănătos,
Că, mulţămind lui Cristos,
Te sărut, Doamnă, frumos."
.....
De-așa vremi se-nvredniciră cronicarii și rapsozii;
Veacul nostru ni-l umplură saltimbancii și irozii...
În izvoadele bătrâne pe eroi mai pot să caut;
Au cu lira visătoare ori cu sunete de flaut
Poţi să-ntâmpini patrioţii ce-au venit de-atunci încolo?
Înaintea acestora tu ascunde-te, Apollo!
O, eroi! care-n trecutul de măriri vă adumbriseţi,
Aţi ajuns acum de modă de vă scot din letopiseţi,
Și cu voi drapându-și nula, vă citează toţi nerozii,
Mestecând veacul de aur în noroiul greu al prozii.
Rămâneţi în umbră sfântă, Basarabi și voi Mușatini,
Descălecători de ţară, dătători de legi și datini,
Ce cu plugul și cu spada aţi întins moșia voastră
De la munte pân' la mare și la Dunărea albastră.
Au prezentul nu ni-i mare? N-o să-mi dea ce o să cer?
N-o să aflu între-ai noștri vre un falnic juvaer?
Au la Sybaris nu suntem lângă capiștea spoielii?
Nu se nasc glorii pe stradă și la ușa cafenelii,
N-avem oameni ce se luptă cu retoricele suliţi
În aplauzele grele a canaliei de uliţi,
Panglicari în ale ţării, cari joacă ca pe funii,
Măști cu toate de renume din comedia minciunii?
Au de patrie, virtute, nu vorbește liberalul,
De ai crede că viaţa-i e curată ca cristalul?
Nici visezi că înainte-ţi stă un stâlp de cafenele,
Ce își râde de-aste vorbe îngânându-le pe ele.
Vezi colo pe uriciunea fără suflet, fără cuget,
Cu privirea-mpăroșată și la fălci umflat și buget,
Negru, cocoșat și lacom, un isvor de șiretlicuri,
La tovarășii săi spune veninoasele-i nimicuri;
Toţi pe buze-având virtute, iar în ei monedă calpă,
Quintesenţă de mizerii de la creștet până-n talpă,
Și deasupra tuturora, oastea să și-o recunoască,
Își aruncă pocitura bulbucaţii ochi de broască...
Dintr-aceștia ţara noastră își alege astăzi solii!
Oameni vrednici ca să șază în zidirea sfintei Golii,

În cămeși cu mâneci lunge și pe capete scufie,
Ne fac legi și ne pun biruri, ne vorbesc filosofie.
Patrioţii! Virtuoșii, ctitori de așezăminte,
Unde spumegă desfrâul în mișcări și în cuvinte,
Cu evlavie de vulpe, ca în strane, șed pe locuri
Și aplaudă frenetic schime, cântece și jocuri...
Și apoi în Sfatul ţării se adun să se admire
Bulgăroi cu ceafa groasă, grecotei cu nas subţire;
Toate mutrele acestea sunt pretinse de roman,
Toată greco-bulgărimea e nepoata lui Traian!
Spuma asta-nveninată, astă plebe, ăst gunoi
Să ajung-a fi stăpână și pe ţară și pe noi!
Tot ce-n ţările vecine e smintit și stârpitură,
Tot ce-i însemnat cu pata putrejunii de natură,
Tot ce e perfid și lacom, tot Fanarul, toţi iloţii,
Toţi se scurseră aicea și formează patrioţii,
Încât fonfii și flecarii, găgăuţii și guşaţii,
Bâlbâiţi cu gura strâmbă sunt stăpânii astei naţii!
Voi sunteţi urmașii Romei? Niște răi și niște fameni!
I-e rușine omenirii să vă zică vouă oameni!
Și această ciumă-n lume și aceste creaturi
Nici rușine n-au să ieie în smintitele lor guri
Gloria neamului nostru spre-a o face de ocară,
Îndrăznesc ca să rostească pân' și numele tău... ţară!
La Paris, în lupanare de cinismu și de lene,
Cu femeile-i pierdute și-n orgiile-i obscene,
Acolo v-aţi pus averea, tinereţele la stos ...
Ce a scos din voi Apusul, când nimic nu e de scos?
Ne-aţi venit apoi, drept minte o sticluţă de pomadă,
Cu monoclu-n ochi, drept armă beţișor de promenadă,
Vestejiţi fără de vreme, dar cu creieri de copil,
Drept știinţ-având în minte vre un vals de Bal-Mabil,
Iar în schimb cu-averea toată vrun papuc de curtezană...
O, te-admir, progenitură de origine romană!
Și acum priviţi cu spaimă faţa noastră sceptic-rece,
Vă miraţi cum de minciuna astăzi nu vi se mai trece?
Când vedem că toţi aceia care vorbe mari aruncă
Numai banul îl vânează și câștigul fără muncă,
Azi, când fraza lustruită nu ne poate înșela,
Astăzi alţii sunt de vină, domnii mei, nu este-așa?
Prea v-aţi arătat arama, sfâșiind această ţară,
Prea făcurăţi neamul nostru de rușine și ocară,
Prea v-aţi bătut joc de limbă, de străbuni și obicei,
Ca să nu s-arate-odată ce sunteţi — niște mișei!

Da, câștigul fără muncă, iată singura pornire;
Virtutea? e-o nerozie; Geniul? o nefericire.
Dar lăsaţi măcar strămoșii ca să doarmă-n colb de cronici;
Din trecutul de mărire v-ar privi cel mult ironici.
Cum nu vii tu, Ţepeș Doamne, ca punând mâna pe ei,
Să-i împarţi în două cete: în smintiţi și în mișei,
Și în două temniţi large cu de-a sila să-i aduni,
Să dai foc la pușcărie și la casa de nebuni!

Luceafărul

A fost odată ca-n povești,
A fost ca niciodată,
Din rude mari împărătești,
O prea frumoasă fată.
Și era una la părinţi
Și mândră-n toate cele,
Cum e Fecioara între sfinţi
Și luna între stele.
Din umbra falnicelor bolţi
Ea pasul și-l îndreaptă
Lângă fereastră, unde-n colţ
Luceafărul așteaptă.
Privea în zare cum pe mări
Răsare și străluce,
Pe mișcătoarele cărări
Corăbii negre duce.
Îl vede azi, îl vede mâni,
Astfel dorinţa-i gata;
El iar, privind de săptămâni,
Îi cade dragă fata.
Cum ea pe coate-și răzima
Visând ale ei tâmple
De dorul lui și inima
Și sufletu-i se împle.
Și cât de viu s-aprinde el
În orișicare sară,
Spre umbra negrului castel
Când ea o să-i apară.
*
Și pas cu pas pe urma ei
Alunecă-n odaie,
Ţesând cu recile-i scântei

O mreajă de văpaie.
Și când în pat se-ntinde drept
Copila să se culce,
I-atinge mâinile pe piept,
I-nchide geana dulce;
Și din oglindă luminiș
Pe trupu-i se revarsă,
Pe ochii mari, bătând închiși
Pe faţa ei întoarsă.
Ea îl privea cu un surâs,
El tremura-n oglindă,
Căci o urma adânc în vis
De suflet să se prindă.
Iar ea vorbind cu el în somn,
Oftând din greu suspină
– „O, dulce-al nopţii mele domn,
De ce nu vii tu? Vină!
Cobori în jos, luceafăr blând,
Alunecând pe-o rază,
Pătrunde-n casă și în gând
Și viaţa-mi luminează!"
El asculta tremurător,
Se aprindea mai tare
Și s-arunca fulgerător,
Se cufunda în mare;
Și apa unde-au fost căzut
În cercuri se rotește,
Și din adânc necunoscut
Un mândru tânăr crește.
Ușor el trece ca pe prag
Pe marginea ferestei
Și ţine-n mână un toiag
Încununat cu trestii.
Părea un tânăr voevod
Cu păr de aur moale,
Un vânăt giulgi se-ncheie nod
Pe umerele goale.
Iar umbra feţei străvezii
E albă ca de ceară —
Un mort frumos cu ochii vii
Ce scânteie-n afară.
– „Din sfera mea venii cu greu
Ca să-ţi urmez chemarea,
Iar cerul este tatăl meu

Și mumă-mea e marea.
Ca în cămara ta să vin,
Să te privesc de-aproape,
Am coborât cu-al meu senin
Și m-am născut din ape.
O, vin'! odorul meu nespus,
Și lumea ta o lasă;
Eu sunt luceafărul de sus,
Iar tu să-mi fii mireasă.
Colo-n palate de mărgean
Te-oi duce veacuri multe,
Și toată lumea-n ocean
De tine o s-asculte."
– „O, ești frumos, cum numa-n vis
Un înger se arată,
Dară pe calea ce-ai deschis
N-oi merge niciodată;
Străin la vorbă și la port,
Lucești fără de viaţă,
Căci eu sunt vie, tu ești mort,
Și ochiul tău mă-ngheaţă."
*
Trecu o zi, trecură trei
Și iarăși, noaptea, vine
Luceafărul deasupra ei
Cu razele-i senine.
Ea trebui de el în somn
Aminte să-și aducă
Și dor de-al valurilor domn
De inim-o apucă.
– „Cobori în jos, luceafăr blând,
Alunecând pe-o rază,
Pătrunde-n casă și în gând
Și viaţa-mi luminează!"
Cum el din cer o auzi,
Se stinse cu durere,
Iar ceru-ncepe a roti
În locul unde piere;
În aer rumene văpăi
Se-ntind pe lumea-ntreagă,
Și din a chaosului văi
Un mândru chip se-ncheagă;
Pe negre viţele-i de păr
Coroana-i arde pare,

Venea plutind în adevăr
Scăldat în foc de soare.
Din negru giulgi se desfășor
Marmoreele braţe,
El vine trist și gânditor
Și palid e la faţă;
Dar ochii mari și minunaţi
Lucesc adânc himeric,
Ca două patimi fără saţ
Și pline de-ntuneric.
– „Din sfera mea venii cu greu
Ca să te-ascult ș-acuma,
Și soarele e tatăl meu,
Iar noaptea-mi este muma;
O, vin', odorul meu nespus,
Și lumea ta o lasă;
Eu sunt luceafărul de sus,
Iar tu să-mi fii mireasă.
O, vin', în părul tău bălai
S-anin cununi de stele,
Pe-a mele ceruri să răsai
Mai mândră decât ele."
– „O, ești frumos cum numa-n vis
Un demon se arată,
Dară pe calea ce-ai deschis
N-oi merge niciodată!
Mă dor de crudul tău amor
A pieptului meu coarde,
Și ochii mari și grei mă dor,
Privirea ta mă arde."
– „Dar cum ai vrea să mă cobor?
Au nu-nţelegi tu oare,
Cum că eu sunt nemuritor,
Și tu ești muritoare?"
– „Nu caut vorbe pe ales,
Nici știu cum aș începe —
Deși vorbești pe înţeles,
Eu nu te pot pricepe;
Dar dacă vrei cu crezământ
Să te-ndrăgesc pe tine,
Tu te coboară pe pământ,
Fii muritor ca mine."
– „Tu-mi ceri chiar nemurirea mea
În schimb pe-o sărutare,

Dar voi să știi asemenea
Cât te iubesc de tare;
Da, mă voi naște din păcat,
Primind o altă lege;
Cu vecinicia sunt legat,
Ci voi să mă dezlege."
Și se tot duce... S-a tot dus.
De dragu-unei copile,
S-a rupt din locul lui de sus,
Pierind mai multe zile.
*
În vremea asta Cătălin,
Viclean copil de casă,
Ce împle cupele cu vin
Mesenilor la masă,
Un paj ce poartă pas cu pas
A-mpărătesii rochii,
Băiat din flori și de pripas,
Dar îndrăzneţ cu ochii,
Cu obrăjei ca doi bujori
De rumeni, bată-i vina,
Se furișează pânditor
Privind la Cătălina.
Dar ce frumoasă se făcu
Și mândră, arz-o focul;
Ei Cătălin, acu-i acu
Ca să-ţi încerci norocul.
Și-n treacăt o cuprinse lin
Într-un ungher degrabă.
– „Da' ce vrei, mări Cătălin?
Ia du-t' de-ţi vezi de treabă."
– „Ce voi? Aș vrea să nu mai stai
Pe gânduri totdeuna,
Să râzi mai bine și să-mi dai
O gură, numai una."
– „Dar nici nu știu măcar ce-mi ceri,
Dă-mi pace, fugi departe —
O, de luceafărul din cer
M-a prins un dor de moarte."
– „Dacă nu știi, ţi-aș arăta
Din bob în bob amorul,
Ci numai nu te mânia,
Ci stai cu binișorul.
Cum vânătoru-ntinde-n crâng

La păsărele laţul,
Când ţi-oi întinde braţul stâng
Să mă cuprinzi cu braţul;
Și ochii tăi nemișcători
Sub ochii mei rămâie...
De te înalţ de subţiori
Te-nalţă din călcâie;
Când faţa mea se pleacă-n jos,
În sus rămâi cu faţa,
Să ne privim nesăţios
Și dulce toată viaţa;
Și ca să-ţi fie pe deplin
Iubirea cunoscută,
Când sărutându-te mă-nclin,
Tu iarăși mă sărută."
Ea-l asculta pe copilaș
Uimită și distrasă,
Și rușinos și drăgălaș,
Mai nu vrea, mai se lasă.
Și-i zise-ncet: — "Încă de mic
Te cunoșteam pe tine,
Și guraliv și de nimic,
Te-ai potrivi cu mine...
Dar un luceafăr, răsărit
Din liniștea uitării,
Dă orizon nemărginit
Singurătăţii mării;
Și tainic genele le plec,
Căci mi le împle plânsul
Când ale apei valuri trec
Călătorind spre dânsul;
Lucește c-un amor nespus
Durerea să-mi alunge,
Dar se înalţă tot mai sus,
Ca să nu-l pot ajunge.
Pătrunde trist cu raze reci
Din lumea ce-l desparte...
În veci îl voi iubi și-n veci
Va rămânea departe...
De-aceea zilele îmi sunt
Pustii ca niște stepe,
Dar nopţile-s de-un farmec sfânt
Ce nu-l mai pot pricepe."
– „Tu ești copilă, asta e...

Hai ș-om fugi în lume,
Doar ni s-or pierde urmele
Și nu ne-or ști de nume,
Căci amândoi vom fi cuminţi,
Vom fi voioși și teferi,
Vei pierde dorul de părinţi
Și visul de luceferi."
*
Porni luceafărul. Creșteau
În cer a lui aripe,
Și căi de mii de ani treceau
În tot atâtea clipe.
Un cer de stele dedesubt,
Deasupra-i cer de stele —
Părea un fulger nentrerupt
Rătăcitor prin ele.
Și din a chaosului văi,
Jur împrejur de sine,
Vedea, ca-n ziua cea de-ntâi,
Cum izvorau lumine;
Cum izvorând îl înconjor
Ca niște mări, de-a-notul...
El zboară, gând purtat de dor,
Pân' piere totul, totul;
Căci unde-ajunge nu-i hotar,
Nici ochi spre a cunoaște,
Și vremea-ncearcă în zadar
Din goluri a se naște.
Nu e nimic și totuși e
O sete care-l soarbe,
E un adânc asemene
Uitării celei oarbe.
– „De greul negrei vecinicii,
Părinte, mă dezleagă
Și lăudat pe veci să fii
Pe-a lumii scară-ntreagă;
O, cere-mi, Doamne, orice preţ,
Dar dă-mi o altă soarte,
Căci tu izvor ești de vieţi
Și dătător de moarte;
Reia-mi al nemuririi nimb
Și focul din privire,
Și pentru toate dă-mi în schimb
O oră de iubire...

Din chaos, Doamne,-am apărut
Și m-aș întoarce-n chaos...
Și din repaos m-am născut.
Mi-e sete de repaos."
– „Hyperion, ce din genuni
Răsai c-o-ntreagă lume,
Nu cere semne și minuni
Care n-au chip și nume;
Tu vrei un om să te socoţi,
Cu ei să te asameni?
Dar piară oamenii cu toţi,
S-ar naște iarăși oameni.
Ei numai doar durează-n vânt
Deșerte idealuri —
Când valuri află un mormânt,
Răsar în urmă valuri;
Ei doar au stele cu noroc
Și prigoniri de soarte,
Noi nu avem nici timp, nici loc,
Și nu cunoaștem moarte.
Din sânul vecinicului ieri
Trăiește azi ce moare,
Un soare de s-ar stinge-n cer
S-aprinde iarăși soare;
Părând pe veci a răsări,
Din urmă moartea-l paște,
Căci toţi se nasc spre a muri
Și mor spre a se naște.
Iar tu, Hyperion, rămâi
Oriunde ai apune...
Cere-mi cuvântul meu de-ntâi —
Să-ţi dau înţelepciune?
Vrei să dau glas acelei guri,
Ca dup-a ei cântare
Să se ia munţii cu păduri
Și insulele-n mare?
Vrei poate-n faptă să arăţi
Dreptate și tărie?
Ţi-aș da pământul în bucăţi
Să-l faci împărăţie.
Îţi dau catarg lângă catarg,
Oștiri spre a străbate
Pământu-n lung și marea-n larg,
Dar moartea nu se poate...

Și pentru cine vrei să mori?
Întoarce-te, te-ndreaptă
Spre-acel pământ rătăcitor
Și vezi ce te așteaptă."
*
În locul lui menit din cer
Hyperion se-ntoarse
Și, ca și-n ziua cea de ieri,
Lumina și-o revarsă.
Căci este sara-n asfinţit
Și noaptea o să-nceapă;
Răsare luna liniștit
Și tremurând din apă.
Și împle cu-ale ei scântei
Cărările din crânguri.
Sub șirul lung de mândri tei
Ședeau doi tineri singuri
– „O, lasă-mi capul meu pe sân,
Iubito, să se culce
Sub raza ochiului senin
Și negrăit de dulce;
Cu farmecul luminii reci
Gândirile străbate-mi,
Revarsă liniște de veci
Pe noaptea mea de patimi.
Și de asupra mea rămâi
Durerea mea de-o curmă,
Căci ești iubirea mea de-ntâi
Și visul meu din urmă."
Hyperion vedea de sus
Uimirea-n a lor faţă;
Abia un braţ pe gât i-a pus
Și ea l-a prins în braţe...
Miroase florile-argintii
Și cad, o dulce ploaie,
Pe creștetele-a doi copii
Cu plete lungi, bălaie.
Ea, îmbătată de amor,
Ridică ochii. Vede
Luceafărul. Și-ncetișor
Dorinţele-i încrede
– „Cobori în jos, luceafăr blând,
Alunecând pe-o rază,
Pătrunde-n codru și în gând,

Norocu-mi luminează!"
El tremură ca alte dăţi
În codri și pe dealuri,
Călăuzind singurătăţi
De mișcătoare valuri;
Dar nu mai cade ca-n trecut
În mări din tot înaltul
– „Ce-ţi pasă ţie, chip de lut,
Dac-oi fi eu sau altul?
Trăind în cercul vostru strâmt
Norocul vă petrece,
Ci eu în lumea mea mă simt
Nemuritor și rece."